

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyfehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	Kor
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	"
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	"

— Hirdetések díjszabás szerint. —

Március 15.

Írta: **Szentléleki (Dressler) Ferenc.**

Az összes nemzetek, népek között mi magyarok mentünk, megyünk és lehetséges, hogy a jövőben is a szenvedések, a megpróbáltatások, a küzdelmek iskoláján fogunk keresztül menni. Üssük fel a magyarok történelmét tárgyáló művet, szomorubból-szomorubb feljegyzések vannak benne, amelyek az utókor gyermekei számára fekete fonálként végig húzódnak, figyelmeztetve véreinket, hogy sok vér folyt hazánkért, szabadságunkért, függetlenségünkért, alkotmányunkért. Vanak napjaink, amelyek reánk nézve gyászosak, szomorúak. Több nekünk a halottak napja, mint az olyan nap, melyhez öröm, vígság emléke fűződnek. Utunk, amelyet idáig megjártunk: a Golgotha, a Kálvária útja volt. Ezer éves létünk alatt sokszor cipeltük a nehéz keresztet, vérig korbácsolnak bennünket, ajkunkhoz emeltük a keserűséggel telt epeparat,

melynek keserűje összerázott bennünket s életünkben sokszor, de igen sokszor sirva kértük hazánk Patronáját s a magyarok Istenét: mikor ér véget szenvedésünk, meddig kell bordanunk a nehéz keresztet, mikor veszik ki kezünk közül a keserűséggel telt poharat? Vagy nincs reményünk arra, hogy mi is boldogok leszünk? Oly nagy a vétünk, hogy a büntetése nem ér véget soha? . . .

Igy keseregünk, sírtunk sokszor, míg végre hosszú idők után azt mondhattuk magunkról, hogy némiképen elértünk a boldogság birodalmába. Hosszú szenvedés, vergődés után a láthatár felett feltűnt megváltásunk ragyogó keresztje. A nagy nap: 1848. március 15. Ez a nap a mi husvétünk, feltámadásunk ünnepe! Ezen a napon lettünk szabadok némileg, ezen a nagy napon vívtuk ki szabadságunk, függetlenségünk, alkotmányunk, ezen az ünnepen támadt fel sirjából az elveszeftnek hitt halott: hazánk szabadsága, függetlensége, alkotmánya.

Lesz még ünnep Magyarországon! Lesz! Itt van! Március 15! Ünnepejünk tehát mindnyájan, kivétel nélkül, kicsinyek, nagyok, gyermekek, felnőttek, szegények, gazdagok egyaránt. Fogjunk kezét egymással, legyünk egymáshoz igazi testvérek, hazánkat és Istenünket keressük s ha kell áldozzuk fel életünket is, csak így leszünk boldogok, így tudjuk hazánkat ellenségeinktől megvédeni.

Magyarok! Legyünk már igazán magyarok, szívbőli magyarok! Ne legyünk egymásnak ellenségei, mert jegyezzük meg magunknak: nemcsak a külellenség okozhatja hazánk romlását és pusztulását, hanem a belviszály is, mely gyilkolabb, mint ellenségeink kartácstüze, éles kardja.

Ha ezt tesszük, úgy nem leszünk boldogtalanok, nem lesz okunk csüggedni, reményünk elveszíteni. Nem lesz erre szükség, mert velünk hazánk Patronája, akire Szent István, Magyarország első apostoli királya bizta Hazánkat és minket, megsegít Ö; sziklaerős vele hazánk

TÁRCA.

Meráni levél.

1909. március 1.

A templomokban az oltárok, a szószéken a papok, az orgonák mélyeséges bűgása böjti hangulatot hirdetnek. Az emberek megértik itt, tódulnak a templomba, hogy lelkükbe szívják ezt az éltető levegőt. Nincs bál, nincs tánc, csak hangverseny. Ebbe a böjti hangulatba mintha az idő is belesegitené a lelket — sűrű hó esik, elfödi előlünk a szép tájat, vidéket, mintegy kényszerít, hogy lelkünkbe tekintsünk. Kell is ez, szükséges is ez, hogy mind amit nyomtatásban hord a posta, oly elszomorító, olyan sötét.

Az élet olyan, mint az áradó folyam, többnyire piszkos habot hord tovább, néha-néha azonban van tiszta, derült részlet is. Az én jó öreg masszöröm sines megelégedve az élettel. Azt mondja, hogy a vallásosság már csak a középosztálynál van meg, — az alsóbb réteg

a szocializmus karjaiban van; a felsőbb, úri osztálynak meg már nem kell az Isten.

Egy pár piszkos hullám az életből. „Magyarokról“ van szó. Az egyik itt osztályorsjegyvet árult, elesípték s dutyiba került. A másik miután pár hétig itt jól élt, mulatott — nem fizetett senkinek, sőt egy hét gyermekes maszszirozót 25 koronáig becsapva — megugrott, sajnós, Magyarországra.

Derültebb részlet. Volt itt a szanatóriumban egy doktorné 17 éves leányával Wittenbergből, lutheránusok. Az intézet orvosa beszélte el nekem, hogy olyan eleven hitet, bámulatos lelki erőt, soha se látott. Az asszony nagy beteg volt, érezte jól, — leánya mellette volt s hősies önfeláldozással ápolta anyját. S mikor az orvos kérdezte tőle, honnét veszi ezt a testi, lelki erőt? Azt felelte: ja doctor úr, az Úr van velem! (Der Herr ist mit mir!) Nagyserű mondas.

Az anya elhívatta a lutheránus lelkész, elkészült a halálra. Megjött a férje, híres orvos. A szobában a beteg ágyánál kereszt. S az orvos? előveszi a szentírast s olvassa belőle a

betegnek s magának a vigasztaló, erősítő igéket. A mult héten halt meg, itt az alattam levő szobában. A 17 éves leány nem sírt, csak ki volt merűve. Az orvosom mondja neki: „no most már pihenni kell s ne sirjon!“ „Oh, én nem sírok, az előtt sokat sírtam, most az Úr adott nekem erőt.“ A holtat elvitték s vele utazott a leány. A keresztény hit szép példája.

De aztán hőmpölyög az élet írja s hozza a piszkot, szennyet, melynek mostanában „Szani“ regény a neve. „Az Újság“ tárcájában dr. Odeschall egyetemi tanár az ügyesség és az igazságügyminiszternek figyelmét hívja fel reá, annyira gyalázatos, ocsmány.

A „Budapesti Hírlap“ ezen regény hirdetésével és ajánlásával eljártozta teljesen kis jatekát.

A társadalom benne van teljesen a posványosságban; ki nem fogyó forrásai az ocsmányságnak: az újságok, regények, szindarabok, a mozik. Ezek képezik lelki táplálékát a társadalomnak, a családnak, az ifjúságnak. Jogan írja Főpásztorunk a legújabb böjti körlevelében, hogy remeg, valahányszor színészek

OBERBAUER A. UTODA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 17.

.. a legjobb hírnévek örvendő és legregőbb egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára. ..

— Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. —

szabadsága, nincs az a hatalom, az az erő, amely szétöntené.

Fohászodjunk hozzá, legyen Ő a mi oltalmunk, védelmezőnk s az Ő védőszárnya alatt fog felvirágozni ez a szép ország s leszünk mi boldogok és beteljesedünk Széchényinek, a nagy magyar-nak mondása: Magyarország nem volt, hanem lesz!

Mária segíts, légy velünk!

Petőfi harcias lírája.

Ira: **Bálint György.**

Petőfi költői hírnevének delelő pontján állott, midőn a magyar szabadságharc megindult. Sőt inkább néhány lelkes magyar ifjú támogatásával ő készíté elő a szabadságharcot 1848. március 15-én Nemzeti dalával, vagyis a Talpra magyarral. E mozgalom nagyszerűen indult s fényes eredményt ért. Ez az úgynevezett véréneküli forradalom, melyben nemzetünk mondhatni órák alatt századok mulasztását pótolta. A magyar szabadság biztosítva, az alkotmány kifejtve s az idők és nemzet kívánalmái szerint zentesítve lőn. Álom volt, tündéralom, rövid ideig tartó.

Legelőször a nemzetiségi lázadókkal, nevezetesen a szerbekkel szemben kellett fegyvert fogunk szabadságunk és hazánk védelmére. Erre aztán hihetetlen gyorsasággal jött az osztrákok ellen való életharal harc, melyben a magyar honvéd világra szóló diadalokat arat. Végre jön az orosz beavatkozás.

Petőfi századosi ranggal állott a honvédek közé s 1848. okt. 17-én a debreceni zászlóaljhoz vonult be, ahol nov. 16-ig az új honvédek betanításával foglalkozott. Ekkor rövid szabadságot kért, hogy várandós állapotban levő fiatal feleségét Endrődön meglátogassa s családjának

jövendő sorsáról gondoskodjék. Január közepén Erdélybe indult Bem seregéhez, hová időközben áthelyeztetete volt magát.

Bem tábornok hadserege legnagyobb részt székely honvédekből állott. Itt már ismerték Petőfit, sőt csatadalait szelében énekeltek a tabortűzek mellett. Legelőször Medgyes mellett találkozott Petőfi egy csapat székely honvéddel. Míg a vezénylő őrnaggyal néhány szót váltott, egész sereg honvéd gyülekezett köréje

— Nevét kérem százados úr, szólt az őrnagy távozás előtt.

— Petőfi, felelé az új százados.

— A költő? kiáltá egy hang a sorból.

— Az, felelé Petőfi.

S ezernél több torok kiáltá, hogy viszhangozzanak rá a hegyek:

— Éljen Petőfi!

Erre a honvédek kocsját körülfojták s Petőfi ragyogó arccal szorított kezét a székely vitézekkel.

Bem tábornok kezét nyújtott Petőfinek, mikor Szelindeknél jan. 25-én legelőször találkoztak, felajánlá kardját az ősz vezérnek, de Bem így szólt: A kardoddal nem elégszem meg; nekem a szíved is kell. És fiának szólta s mind haláláig úgy szerette, mint fiát.

Petőfinek hadi pályája, mint általában élete, nagyon változatos, a jó és balszerencse változásaiban nagyon gazdag. Először a szelindeki ütközetben harcolt Bem oldalán, ezután részt vett a Vizakna és Déva közt lefolyt harcokban s mindenütt hősnék, sőt elszántan, vakmerően bátornak bizonyult. Am az öreg vezér többre becsülte a lantját s azért a tüztől lehetőleg távol tartá. „Derék honvédek kapok akárhányat, Petőfi csak egy van a világon”, mondá egy alkalommal. Minket is ezuttal első sorban a honvéd Petőfi lantja, vagyis harci dalai érdekelnek. Lássuk a legkiválóbbakat időrendben, s kissé behatódobban.

Katonai élet című költeménye a jó

magyar nép fiaihoz szól. Hadi életre, vítézi tetekre buzdít. Inkább enyelgő formát, szelid humort használ; tudja, hogy maga a kor hangulata beszél, tehát öblös szavakra nincs szüksége. A verbunkosok helyről-helyre járnak. Kulaacs a kezükben, muzikaszó sarkukban. Járják a vig toborzót s ki kulaesukból iszik, legott honvédek avatják.

Aranyélet, bizony Isten!
Megpróbáltam, parja nincsen.
Muzsika szól, verbuválnak
Csapj föl öcsém katonának, hahaha.

S nem volt magyar se kicsi, se nagy, ki ellenállhatott volna. A honvéd c. versecsupa nemzeti önérzet, csupa büszkeség. A komoly forma és borongós tartalom itt-ott szertelenségbe csap, de általában igaz drága gyöngye a költő melységes érzésének. Hogy ne csapna fel a magyar legény a verbunkos szavára, mikor

Isten után legszebb és legszentebb név
A honvéd nevezet!
Hogy ne iparkodnam hát megérdemelni
Ezt a szép nevet?
Iparkodom teljes szívemből, oh hazám,
Megvédeni teged,
Védni, felemelni teged s lesujtani
A te ellenséged!

A honvéd karja erős, minden csapása halál. Az ellenség rabló zsvány, ki már háromszáz év óta fekszik, mint átok, nemzetünkön. Most a honvéd a sok kisajított könnyért vérral fizettet. S ha meghal, dicső lesz a halála, mert

Társaim arcáról, akik elhullanak,
Én erről azt látom:
A hazáért halni legnagyobb boldogság
Ezen a világon!

Most már országszerte szól a toborzó. Dicső lett a honvéd név, s aki honvéd, mindjárt hős is. Most már belevész a költő lantja a harcok fergetegébe. Darabokra töredezik a szíve, mint hangja a lant húrjain s minden szava

jönnek a városba, remeg az ifjúság miatt; s megkönnyebbül valahányszor elmennek.

Az egyik alföldi városban működő „mozi” esti előadást tartott „ferfiak” számára s kisült, hogy ezt az előadást 30—40 tanuló nézte végig. A jóllelkű rendőrkapitánynak fellázadt erre jobbik fele s vizsgálatot indított a „mozi” képei ellen s egész sereg rondaságot kobozott el. Éljenek az ilyen rendőrkapitányok. Hát Istenem, nálunk Fehérvárt nem lehetne tenni valamit a sikamlós, frivol szindarabok ellen s főleg a darabokba becsusztatott rondaság ellen? — Egyszer mintha valaki említette volna nekem, hogy van Fehérvárt színügyi bizottság. Hol van ez a bizottság? Szervezzék az illetékes tényezők és kezdje meg működését s vegye elő a cenzura szigorú fegyverét. Annyi szemét kaberett-társaságnak a husos fazékja ez a mi szegény városunk. Mikor a rondaságok ellen mindenfelé mozognak a jobbérzésűek, ne legyünk mi ebben is az utolsó.

Jó újság, jó könyv a családunk; jó szindarabok előadása a kath. egyesületek által! Itt Meránban van valami kath. társulat, az egész karácsonyi ünnepek alatt, sőt január hóban többször karácsonyi pásztorjátékokat adott elő mindannyiszor zsufolt házban; multkor pedig, a „Zrinyi” című tragédiával lépett fel; de eze-

ken aztán ott van át az egész kath. intelligencia, a nép s a papság. A mi szinpadjainknak más fából kell épülnie, más hangnak kell ott uralkodnia, egy egész ellenkező, keresztény katolikus világnézet tolmácsolójának kell lenniök.

Az ifjúságnak mi kell? Meleg, puritán kath. családi fészék, nevelő iskolák s ott kongregáció, de valódi, pezsgő életű, vonzó kongregáció; ne legyen az olyan hivatalos színezetű; inkább észrevétlenül s nagy szeretettel vezesse be az ifjú lelkeket a kongregáció bűvös-bájos országába.

Egy kongregációról olvastam, hogy a vezető paptanár — szegény, még hozzá beteges — oly érdekessé tudta tenni a kongregációs életet, hogy a fiuk mindig olvasták a napokat s epedve várták, mikor lesz már az a gyűlés? Ez a szegény beteg pap mit tesz? Beszél nekik kedvesen, vonzóan, röviden, érdekesen; aztán a harmónium mellé ül, énekre tanít, aztán játszik velök, mint a pajtás; aztán tavasszal viszi ki az egész kongregációt a szabadba s ha találunk egy Mária-képet, szobrot, keresztet, megállnak s énekelnek egyet; a természet szépségeit feltárja az ifjú lelkek előtt — természetesen jól esik az uzsonna is. Az ilyen élet aztán lelkeket

ment meg s vonzóvá tudja tenni a kath. életnek kötelességeit a késő férfi korban is. A kongregáció nagyon gyenge és kényes virág, el kell találni a talajt, hová ültetjük, — el kell lesni az időszakot, mikor öntözni kell, — mikor kell napfény, védő árnyék; mert különben oly csenevész virág fejlődik, melyre siralmas tekinteni.

Ágyban írom e sorokat s úgy bele meledtem, hogy az orvos látva kipirult arcomat, megnézte a hőmérsékletet s ép 37° mutatott a mérő; le tehát a plajbásszal — de nem bánom, csak használjak soraimmal.

A jó Isten talán azért küldte rám e betegséget, hogy többet írjak — s én úgy érzem, hogy ez nekem kötelesség. Igaz, a „Custos” cikkének a folytatását el is feledtem; majd a jövő számban. Addig is Isten velünk.

Soóthy.

Támogassuk szívvel-lelékkel, vagyis tollal és pénzünkkel az egyházme-gyénk érdekeit szolgáló ezen egyetlen lapunkat.

**Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kiviteli
Részv.-Társ. Budapest, V., Báthory-u. 5.
főlerakata GYULAFEHÉRVÁROTT
Kőbányai részvénytserfőződe főraktára cégnél.**

— Állandóan raktron vannak és árusítatnak azonnali palackcsere mellett: —

Borszéki főkut	Boholti	Hebe
Borszéki Kossuth-kut	Előpataki	Kászón-Jakabfalvi
B-széki Boldizsár-kut	F.-Rákosi Mária	Kászón-Salutaris
Bodoki Matild	Fehérfői	Répati
Baross	Glória	Székely-Selters
Borhegyi	Horgász — Hankó	Stojkai

visz, vágyad gyűjt. Csata dalát beküldi a hadügyi kormányzatnak, hogy nyomassa ki és sok ezer példányban osztassa szét a honvédek között. Ez a Csatadal valóban ellenállhatatlan. Benne Petőfi lelke háborog. Halljuk a kard csatogását, látjuk a háromszínű lobogót a győző sorok élén, érezzük a meleg, hulló vér mámorító szagát s látjuk a hazáért eleső hősök homlokán a dicső apoteosiszt.

Trombita harsog, dob pereg,
Kész a csatára a sereg,
előre!

Ez a bevezető akkor magával sodor s a többi Mars végzi, az ihletett harci düh. Ezért mondja a Csatadalról Petőfi egyik életírója, hogy még a felhőt is fegyverrel lelkesítené. Petőfi lantján szokatlan erővel zendül meg minden eszme, mely valaha a harcias költés szolgálatában állott. A szabadság eszméje nála, minél nagyobb a veszély, annál szilajabb. Egész sorát idézhetem idevonatkozó költeményeinek. A H á b o r ú v o l t címűben így ír:

Egy szentség van a világon,
Melyért fegyverünkkel
Sirunkat megánni méltó,
Melyért vérzenünk kell,
E szentség a szabadság!

A szabadsághoz c. versében a máskor féktelen indulat csillapul. Komoly, imádságszerű ihlettség lengi át a költeményt. A hazá templomá, a honfiak hívó néppé, s élükön a költő a szabadságnak, mint személyesített istenségnek papjává eszményül. És benső meghatottsággal zeng ajakáról az ének:

Oh szabadság, hadd nézzünk szemedbe!
Oly sokáig vártunk rád epedve,
Annyi éjen által, mint kísértet,
Bolygott lelkünk a világban érted.

Hasonló alaphang, a vallásos megnyugvás és Istenben való bizalom hangja vonul végig A m a g y a r o k I s t e n e c. szép versen. Kishitűek nem lehetünk. Átéltük ezer év szenvedését s a gondviselés palástja védett, midőn fejünk felett tomboltak a viharok. Bizton várhatjuk a boldog jövődőt, mert hiszen

Él a magyarok Istene, hazánkat
Átölelve tartja atyai keze.

Kár, hogy a vallásos elemet, mint a lelki erők és érzések legerősebb indítékát, Petőfi nem használta fel eléggé harcias verseiben. Pedig éppen magának a szabadságharcnak története bizonyítja, hogy ahol minden egyéb hang erőtlenné bizonyul, az Isten szava még győzelemre vezethet.

Kitérsképen csak egy esetet említek. 1849. február 5-én a branyiskói csatát a harcnak legválságosabb fordulataiban az Isten szava mentette meg. Guyon újonc honvédei meredek hegyoldalon kapaszkodtak fel, midőn az ellenség pusztító tüze fogadta őket. A honvédek futásnak erednek, de Guyon szava hangzik feljőlük: „Vissza! Előre dupla lényug, hátra kartács!” Mind hiába, a zászlóalj meg nem áll. Most egy lángoló arcú fiatal pap, Erdősi, magasra emeli a feszületet és ágyúörgést túlarsógó hangon kiáltja: „Utánam édes véreim, velünk az Isten! Utánam!” Előre rohan s a honvéd följobb-följobb utána, a kereszt után. „Igy lőn Branyiskó neve a szabadságharc aranylapjára vésvé kitűrhethetlenné!”

Kár, mondom, hogy Petőfi harcirajza nem használja ki eléggé a vallásos elem nagy erejét. Mert hiába, az égzengés is gyöngye beszéd ott, ahol Isten szól.

A költő sokszor türelmetlen. Még a lázas sietség sem elégti ki lángoló tetterejét. Egy

kardvágással akarja pótolni századok lomhaságát. Minden karba és szívébe át akarja oltani a maga háborgó véréét. F ő l !

Elég soká voltunk fajankók,
Legyünk végtére katonák!
Elég volt már a furulyából,
Riadatok meg harsonák!

Elöl pofoznak, hátul rugnak,
Hazám, tovább is túrsz-e még?
Nem lobbansz föl, míg menykövével
Föl nem gyűjt a haragos ég?

Fojtott harag, csüggedés, maró gúny és elkecserevés zavarja nem ritkán a hármóniát. Ide vonatkozó darabjai: F e k e t e - p i r o s d a l , M i t n e m b e s z é l a n é m e t . . . É l e t v a g y h a l á l ! V e s z t e t t c s a t á k . De a hősiesség, a vítezi tettek újból reményre hangolják. Bem halált megvető bátorsága, a szekely honvédek rajongó szabadságszeretete csakhamar feledheti a sikertelen pilanatok kínjait. A z e r d é l y i h a d s e r e g című költeménye tele van lelkesedéssel, bizalommal.

Mi ne győznénk? hisz Bem a vezérünk,
A szabadság régi bajnoka!
Bosszuálló fennnyel jár előttünk,
Osztrólenka véres csillaga.

Az ősz vezér szakállá úgy lengedez a csaták viharában, mint a fehér zászló, a békeség jelvénye. Benne két szabadságszerető népek, a magyarnak és lengyelnek vére viharzik; ő elől megy, utánna a haza ifjúsága, mint ahogy a vén zivatart kísérik a tenger szilaj hullámai. S minő ifjúság? A s z e k e l y e k .

Ki merne nekik ellenállani?
Ily bátorságot szívében ki hord?
Mennek, repülnek, mint a szél s úzik
Az ellenséget, mint a szél a port!

Petőfi lantja nem ismer önfeláldozóbb katonát a szekely honvédnél és eszményibb vezért Bennél. Megható ennek a két szélsőségekben találkozó léleknek egymáshoz való vonzódása. Mert mint nagy lelkek, valóban szélsőségek. Azért nevezi az életíró egyiket a csaták pacsirtájának, másikat a harcok oroszlánjának. A fiúnak és apának az a gyöngéd mély vonzalma úgy hat lelkükre a vérmézőkön és viharos idők zavarában, mint jótékony, békítő oázis. Mily benső meghatottsággal s a csodálat minő mélységével éneklő a költő N é g y n a p d ö r g ö t t a z á g y ú c. versében:

Oh Bem, vítező vezérem,
Dicső tábornokom!
Lelked nagyságát könnyes
Szemekkel bálumolom.

Nincsen szóm elbeszélni
Nagy hősiségedet,
Csak néma áhitattal
Szemlélek tégedet . . .

Mintha himnuszba foglalása volna ez a vén lengyelnek, ki a költőt vítezi éremmel tüntette ki, őrnagyí rangra emelte, s a berecki találkozás alkalmával megcsókolta és ismételtlen fiának szólította . . . Mon fils, mon fils . . .

Közeledik a vég, a szörnyűség. Most már vadul zeng a lant, mint a durva kéz érintésétől megtépett cimbalom. Az indulat szagatja fekeit, az érzés szertelenül csapong, mint viharhadár a vak éjben. Üres remény és kétségbeesés ölelkezik.

Utolsó harci dalai: F ő l a s z e n t h á b o r u r a , N e g y n a p d ö r g ö t t a z á g y ú , C s a t á b a n , a legeslegutolsó: S z ö r n y ű i d ő . Ezek már ítéletidőkről zengenek. Ezek már sorsfordulatok. A reményt ugyan fel nem

adják, de általában leverőbb a hangja, sem mint biztató. Az orosz beavatkozásra megmozdul a föld a honvédek alatt s kiesik a kard-csapás a biztos irányból.

Itt a próba, az utolsó
Nagy próba:
Jön az orosz, jön az orosz
Itt is van már valóba.
Eljött tehát az utolsó
Ítélet . . .

Föl hazámnak valamennyi
Lakója,
Ideje, hogy tartozását
Minden ember lerója.
Ki a házból, ki a síkra
Emberek,
Most az egész Magyarország
Legyen egy nagy hadsereg!

Még van remény, mert ha kevesebben vagyunk is, minket hív úgy a világ, hogy magyarok. Gyermekeinket nem szúrja át a vad kőzák, feleségeinket csufot nem ejt. Apáink sirjain ellenség nem tapod, inkább egy szál elveszünk. De már a Szörnyű időkben ránk mered az enyészet:

Egy szál elveszünk-e mi?
Vagy fog maradni valaki,
Leírni e
Vad fekete
Időket a világnak?
S ha lesz ember, ki megmarad,
El tudja e gyászolgokat
Beszélni, mint valának?

A kiváló nagy szellemekben van bizonyos jövőbelátás, van divinatio. Petőfi szelleme túl tekint a látás határain, tudása sejtelemmé válik és sejtelve tudássá. Hősi hevülete és határtalan szabadságvágya már jóval előbb a végénél az E g y g o n d o l t a b á n t c. csodásan szép rapszodiára hangolta lantját, melynek most minden szava életet nyer a közelgő, gyászos vég borzalmasságában:

Ott essem el én
A harc mezején,
Ott folyjon az ifjú vér ki szívémből;
S ha ajkam örömteli végszava zendül,
Hadd nyelje el azt az acéli zörejt,
A trombita hangja, az ágyúörgő
S holt testemen át
Fújó paripák
Száguldjanak a kivívt: diadalra
S ott hagyjanak engemet összetiporva.

Szöröl-szóra úgy történt, csak hogy a diadal az oroszé, a zsarnoké volt . . .

Petőfi 1849. július 31-re virradó éjszakát Székelykeresztúron töltötte Varga Zsigmond nevű ismerősénél. Reggel a kávénál a ház szép leányának, Rózsának kérésére szavalt egyet költeményei közül. Különös véletlen folytán éppen az előbbi rapszodiát szavaltta. Halotti búcsuzatát mondott magának.

Innen indult Gyalokay Lajos százados társaságában Fejéregyházára. Dél előtt 9–10 óra lehetett. Bem 5000 embere és 12 ágyuja 11 órakor csatát kezdett Léders orosz tábornok 12000 emberével és 32 ágyújával.

Petőfi Bem rendeletére a vezérkarhoz csatlakozott s kissé távolabb, egy omladozó kemence mellől nézte a harc fordulatait. Polgári ruhában volt. Folyton irt és jegyzett. Talán verset írt, a legutolsót, a legszebbet. A győzelem jó ideig a honvédek felé hajlott, míg délután 4–5 óra tájban egy iszonyú bonyolódás tarthatatlanná tette a mieink hadállását. Aki menekülhetett, menekült. Bem maga is kocsijával egy iszapos árokba dőlt a holttestek közé s csak annak köszönhetette életét, hogy az üldöző oroszok őt is holtaként vélték. Az éj be-

allával aztán négy Vilmos-huszár visszalöpözött és kimentette az ősz vezért.

Petőfit többé senki sem látta. Az a durva kozák, ki átdöfte szívet a kukoricásban, nem is gondolta, hogy egy egész világot oltott ki. Egy vakító tündérvilágot, a költészet világát, melynél fenesebbet, színesebbet, izzóbbat nem álmodott magyar szív. De vigasztalás, hogy a honvéd meghalt, hanem a költő el.

Az esperesi kerületek új beosztása.

A megyei zsinatot előkészítő bizottság a többi közt az esperesi kerületek új, célszerűbb beosztására nézve is kérdést intézett a kerületekhez. A beérkezett válaszok azonban csak részben voltak megfelelőek. Meglátszott, hogy hol olvasták el és hol értették meg az ügyre vonatkozólag a lapok hasábjain is megjelent és külön könyv alakjában is kiadott ismertetést, amit jelenben azért írunk ide, hogy megértse minden atyánkfia, hogy ha már abban járunk, hogy zsinatot tartunk, hát erre annak rendje s módja szerint otthon készüljön el jó! aminek első feltétele, hogy azt az ismertetést — melyet a templom pénztára terhére is meg lehet venni — vegye meg és olvassa el behatóan, mert az sok láradtsággal és gonddal iródott: iródott pedig azért, hogy annak idején ne legyen kapkodás, konfuzió és felsülés. Ezt pedig most azért hangoztatjuk, mert más megyékből is jönnek majd vendégek arra a zsinatra, hogy lássák és hallják: mit tudnak az erdélyiek?

Hát ahol elolvasták és meg is értették a szót; onnan az esperesi kerületek új beosztására nézve is jó és praktikus javaslatokat látnak. Nehol nem kisebb dolgot vettek a fejükbe, mint azt, hogy az előkészítő bizottság valóságos kalabriai felfordulást akar csinálni s ahelyett, hogy higgadtan előadtak volna: mit kellene változtatni, mit nem, kézzel-lábbal a nihil in ertar jelszót zengették. Az egyik pláne azt írta: az ő Districtusát még a jölelkü Maria Terézia porciózta ki, ahhoz nyulni nem szabad, — az: crimen laesae Maiestatis!

Az egyik koronagyűlés Concordibus notis úgy döntött: nyilvánvaló képtelenség a mai közlekedési eszközök mellett az ő kerületjük egész létezése, — de azért hát csak maradjon meg! Ilyen okoskodással soha semmi — még oly üdvös és szükséges — reformot sem lehetne soha keresztül vinni.

Hát ertsük meg a dolgot! Nem arról van szó, hogy az egész egyházmegyét a fejetejére állítsuk s a régi, történelmi alapon kifejlesztett beosztás teljes felretolásával, teljesen új beosztást csináljunk, hanem arról, hogy a mostani keretekben jobban, célszerűbben helyezzük el a meglevő egyházközségeket.

Két szempont itt az irányadó.

Első az, hogy a főesperes az esperesekkel s ezek a plébánosokkal a lehető legegyszerűbb, legközvetlenebb úton és módon érintkezhesse, ami a jó adminisztrációnak egyik fő megkívántósága.

Második szempont az, hogy a főesperességek és a vármegyék lehetőleg egybe essenek. Miért? Hát ezért: Manapság a katolikus nép társadalmi, gazdasági és politikai szervezésének jegyében foly a modern pasztoráció.

Ott tehát, ahol a katolikus nép nagyobb tömegben él, világos, hogyha ez a nép a községi, járási és megyei életben szervezeten akar akcióba lépni, szükséges, hogy vezetői ugyanazon politikai területen igazgassák és igazgathassák, amelyen az a nép a maga pol-

gári jogait gyakorolja. Ebből a szempontból megáll az a helyzet, ami Csikmegyében van, ahol egy politikai megye területén három főesperesség van; de már korrekúra kell ott, ahol egy főesperesnek három politikai megyére terjed ki a kerülete, mert világos, hogy képességet felülhaladó állapot az, hogy három különböző vármegyében szervezze s vezesse a katolikus népet. De a vármegyei és egyházkerületi beosztás kongruenciája még ott is kívánatos, ahol kath. nép nagyobb tömegben nem lakik; kívánatos azért, hogy a kath. intelligencia összetartó szervezésével szükség esetén tüntetni lehessen és meglehessen akadályozni a más vallású többségek túltengő ingerenciáját az egyházat érdekelhető dolgokban.

Nem is feszegetem tovább ennek a szempontnak az indoklását, hiszen annyira evidens az, hogy fölösleges sokat argumentálni mellette, csak azt jegyzem meg, hogy az a beosztási tervzet, amelyet itt közreadok, első sorban ennek a szempontnak a gondos figyelembe vételével készült és csak egy-két olyan esetben tér el attól, ahol az eltérés úgyszólván technikai okokból elkerülhetetlen, a vármegyei appertinencia szigorú keresztülvitele pedig a fentéartott szempontból különös fontossággal úgy sem bír.

Még azt is megjegyzem, hogy ez a tervzet sem egészen, sem felében, sem harmadában nem hivatalos közlés; hanem azért adódik közre, hogy kiki közvetlenül a laphoz intézve, adhassa meg az észrevételeit, mert ez rövidebb és praktikusabb módszer, mintha a kerületek útján kérnék ki a papság véleményét. Sziveskedjenek tehát az érdeklődő urak ehhez a tervzethez plena libertate hozzászólni. A közzététel célja nem az, hogy makacsul megkőssük magunkat egy szemhöz, hanem az, hogy megtudjuk: mi lenne szeretett erdélyi egyházmegyénk érdeke szempontjából a legjobb, legüdvösebb.

A tervzetet pedig ez

I. Fehérvári főesperesi kerület.

1. Fehérvár
2. Abrudbánya
3. Alvinc
4. Borbánd
5. Drassó
6. Magyarigen
7. Marosportus
8. Marosújvár
9. Nagyenyed
10. Szászsebes
11. Tövis
12. Túr
13. Verespatak
14. Zalatna.

Majdnem mind Alsófehérmegyében fekvő plébániák s igazán nincs értelme, hogy a népes katolikuságú Marosújvár miért tartozzék Tordához, holott Enyeden, ha a megyénél valami dolguk akad, az újárak ugyan jó segítőcsapat volnának.

Drassó és Szászsebes ugyan Szebenmegyében vannak, de Fehérvárhoz való nagy közelségük oda utalja őket s a katolikusok sincsenek oly számmal, hogy szervezeten érvényesülhetnének Szebenmegye nyilvános életében.

Zalatna, Abrudbánya és Verespatak, mint Alsófehérmegyéhez tartozó helyek s a megyei életben ponderáló tényezők, a dolog természeténél fogva, de annál is inkább idecsatolandók, mert a három vármegye csücskéből összetakolt és eddig bányavidékinek nevezett espereskerület fenn nem tartható. Oly képtelenül mesterkélta tákolmány ez, amely csak arra volt jó, hogy a

katolikusokat mesterségesen elvonja azoktól a megyei gócpontoktól, amelyeken valamiképp mégis érvényesülhettek volna.

A kerület elnevezését illetőleg az egyszerű fehérvári elnevezés mellett vagyok. Ott a püspök, a káptalan is erdélyi fehérvári káptalan, és elvégre is Erdélyben csak egy fehérvár van, így hat konfuzió nem lehet. A hegyaljai elnevezés mesterkélta (Tokaj Hegyalja az igazi hegyalja), továbbá a Mezőseget kivéve Erdélyben akár minden kerületet hegyaljainak lehet nevezni, már pedig az ilyen elnevezésnek némi kizárólagos különlegeséggel bírónak kell lennie. A székesegyházi elnevezést sem partolnám, mert eddig is ritkán szokott ennek a kerületnek a feje a székesegyházi főesperes (Canonicus Archidiaconus) lenni, mivel hogy ez káptalani beneficium s a fokozatos előléptetések során gyakran változik. Egyébiránt is a zsinati törvénytervezet a Székesegyházi Főesperesnek más hatáskört szánt. Visszamenőleg a régi Archidiaconus Cathedralis akarja némileg restituálni, hogy t. i. ő legyen közvetlen főnöke a székhelyen működő összes papságnak s ezeket ő fejelemze, minélfogva megszabadulna a püspök attól a nem éppen kellemes helyzetől, hogy minden csöppéért az ő nyakára szaladnak és pusztítják azt a drága időt, amit neki a jó Isten nagy feladatok kitervezésére és véghezvitelére mért ki — még pedig ugyan gazdaságosan. Továbbá az Archidiaconus Cathedralis volna a főesperesek kollégiumának a dékánja, a feje, vagy a prépostja s egyuttal ellenőrzője, felülvizsgálója és közvetlen bírja a főesperes urak főesperesi hivataloskodásának és plebánosi működésének is. Mert ezt eddig senki sem ellenőrizte, de hogy itt is szükséges a szigorubb felügyelet, arra példa van nem is egy, csakhogy azt egy kissé bajos volna pertraktálni. Elvégre: a püspöktől is számon kéri a sáfarkodását. De még hogy! És azt tartom, ugyancsak megakadna egyik-másik Adiaconus, ha töle olyan beható munkát követelnének, a minőt követel a püspököktől XIII. Benedek pápa hires Instructioja.

II. Hunyadi főesperesi kerület.

1. Aninóra
2. (Brád)
3. Boica
4. Déva
5. Dobra
6. Govásdia
7. Hátszeg
8. Kalán
9. Királybánya
10. Kudzsir
11. Körösbánya
12. (Lindsina)
13. Lupeny
14. Marosillye
15. Nagyg
16. (Nagyhalmagy)
17. Petrozsény
18. Piski
19. (Púj)
20. Sebeshely
21. Szászváros
22. Vajdahunyd
23. (Wekerletelep)
24. Vulkán.

Ebből látnivaló, hogy a hunyadi kerület lesz ezután az u. n. bányavidéki kerület, mert a bányapárpere minentiam ezt a kerületet fogja jellegezni.

A zárjelbe tett helyek egyelőre nagy filiák,

vagy olyan telepek, amik rövid időn belül önálló parochiák lesznek. Itt három alesperesi kerület fog képződni, u. m. 1. zsvilgyi, marosföldi és marosföldi alesperesség.

(Vége köv.)

H I R E K.

— **Papi konferencia Gyulaféheváron.** E hó 5-én, a hónap első péntekén, délután 4—6^{1/4} óráig a papnevelőintézet kápolnájában Erdély püspöke a központi papsággal konferenciát tartott.

— **Szentegimádás.** A helybeli Oltáregylet a hónap első vasárnapján, e hó 7-én szent beszéddel egybekötött szentegimádást tartott. Prédikált délután 5 órakor Kóródy Péter dr. teológiai tanár. Ezt megelőzőleg, délután 4 órakor püspök úr ő nagyméltósága, az oltáregyleti gyűlésen elnökölt, a mely alkalommal tudatta azt az örvendetes hírt is, hogy az oltáregyleti tagok és a városi nők számára, március hó 18. 19. és 20-án, délelőtt 10 és délután 3 órakor szentgyakorlatok lesznek. Ugyanezen a napokon este 8 órakor, a férfiak szokásos nagybőjti konferenciái lesznek, de ezen konferenciák már március 17-én este 8 órakor megkezdődnek, a helybeli irtalmas nővérek templomában. Jövő számunkban a hitszónok nevét is közölni fogjuk.

— **A Maros pusztítása.** A Maros folyón megindult jégzajlás, a marospartusi állami híd e hó 9-én éjjel majdnem teljesen szétrombolyt. Ugy a jégtörőket, mint a pilótákat és a hídtestet a zajló ár magával sodorta s e miatt a közlekedés Gyulaféhevár és Szászsebes között szünetel. A vasúti híd azonban nem sikerült megrongálnia.

— **P. Alaker István** Jézustársasági atya, pozsonyi akadémiai hitszónok, szombaton, e hó 6-án fejezte be az egyetemi hallgatóknak tartott triduumot Kolozsvárt, a melyen állandóan számos egyetemi hallgató és katolikus világi férfi vett részt. Előadásait egyszerű, de meggyőző közvetlenség és az ifjúság iránti lelkes szeretet jellemezték. Reméljük, hogy e nagy szónokot, nem utóljára üdvözölhetjük egyházmegyénkben.

— **A kolozsvári szent missió** vasárnap, március 7-én vette kezdetét, P. Jámber László, P. Varga István és P. Zsiris István Jézustársasági atyák vezetése mellett, a kik csak az imént fejezték be Kecskeméten a tíz napos missiót. A kolozsvári főtemplom a hívek ezrei mindennap szufolásig megtöltöttek. E hó 17-én, vasárnap, este püspök urunk fogja a szent missiót befejezni s ugyanekkor fogja a pápai áldást is kiosztani.

— **Husvétii gyónás a zárdában.** A gyulaféhevári irtalmas nővérek leányintézetének s a polgári iskolának növendékei e hó 9-én végeztek husvétii sz. gyónásukat, melyet megelőzőleg szent beszédekkel tartottak kegyelmes Püspök Urunk, P. Lollok József és Rak József.

— **Nagyheti zárandoklat Rómába.** Az Országos Katolikus Szövetség, mely a VIII. kath. nagygyűlés határozatából a nagyobb kegyhelyek szent zárandoklatainak irányítására állandó bizottságot alakított, folyó év nagyhetére Rómába vezet zárandoklatot. Indulás a budapesti keleti pályaudvarból április 5-én, hétfőn. Érkezés szerdán. Részt veszünk az összes nagyheti szertartásokon, pápai kihallgatáson és a Fraknoi-fele dombormű leleplezésén a lateráni bazilikában, mely a magyar szent korona átadását ábrázolja. Visszatérés április 12-én, hétfőn, megérkezés 14-én. Utazási költségek:

(Vasút és hajó díja, 5 napi ellátás Rómában, ebéd a hajón.) I. osztályon utazóknak 190 korona, II. osztályon utazóknak 140 korona. III. osztályon utazóknak 95 korona. Ellátás nélkül III. oszt. on utazás és elszállásolás 52 korona. A díj felét előre kell beküldeni az Országos Kath. Szövetség címére Budapest, IV., Ferenciek-teret 7. Mindenre kiterjedő részletes programot a jelentkezés után a jegyek és igazolványokkal utánvét mellett kapják meg a tagok. Kath. Testvérek! A buzdítás itt fölösleges. Elég annyi, hogy a szent hetet Rómában tölteni oly ünnep, melynél fölségesebb és magasabb ünnep nem lehet a buzgó katolikusnak. Jelentkezni március 28-ig lehet, az Országos Kath. Szövetségnél.

— **A gyulaféhevári kath. legényegyesület** f. hó 7-én tartotta rendes évi közgyűlését, melyen a megjelent tagok nagy számát alig tudta befogadni az egyesületi ház nagy terme. A városi intelligenciából is sok vendég volt jelen, továbbá a temesvári vasúti műhelyfőnök, a keresztény-szocialista érzelmű derék Hermann József. A közgyűlés fényét és lelkesedését tetőfokra emelte kegyelmes főpásztorunk magas megjelenése. Rass Károly elnöki megnyitójában élénken rajzolta meg a legényegyesület eddigi eredményeit s az elmúlt évek csoportokba összeállított belső és külső eseményeit. Érdekes volt beszédének ez a része, melyben az építendő egyesületi ház ügyének jelen stadiumát fejtegette. Következett a figyelemmel hallgatott pénztári és könyvtári jelentés. Mindkettő élénken hullámzó belelétről, virágzó állapotról tanuskodott. A választások megejtése után, melynek eredményeképpen egyhangú lelkesedéssel újra Baumann Arnold nagyiparos került az elnöki székbe, Hermann vasúti műhelyfőnök mondott szép beszédet a legényegyesületekről, mint az iparos osztály szellemi és erkölcsi javainak legerősebb őrtornyairól. A gyűlés végén a kegyes főpásztor lelkes, bátorító szavakban emelte ki a legényegyesület magas tiszteletét s az elnök nagy buzgalmu tevékenységét. Örömmel látjuk az élénk, fellendült, pezsgő életet, mely nemcsak a tagokat tölti meg szellemmel, hanem az egész városi keresztény társadalmat kovásként alakítja át. S hogy a keresztény vallás-erkölcsi elveknek ereje az életrevaló kihatásaiban is mind nyilvánvalóbb legyen, két nagy gondolatot köt a vezetőség lelkére. Első az, hogy a keresztény igazságok hirdetésére és átérésére minden kínálkozó alkalmat meg kell az egyesületnek ragadnia, a második pedig, hogy még a színelőadások által is a keresztény világnézet és életrend szeretetét, szükségyszerűségének az önmeggyőzésig menő érzetét kell a lelkekbe ültetni. Zajos tetszésnyilvánulással, zugó éljennel köszönte meg a hallgatóság kegyelmes püspök urunknak szép beszédét s a nagybecsű megjelenést.

— **Jótekonny estély Besztercén.** A besztercei róm. kath. Oltár- és Nőegylet a múlt év őszén Dr. Haynal Geizáné indítványa folytán tett elhatározásából kifolyólag a szegények felsegélyezésére f e b r u á r 28-án tartotta meg 3-ik jótekonny estélyét és pedig ez alkalommal a „B e s z t e r c e i K ö r” díszes nagytermében. Ez estélyen felekezeti különbség nélkül igen nagyszámú közönség jelent meg, kimutatva érdeklődését a róm. kath. egyház nemes missiója iránt. Az estélyt Steindorfer V. határrendőrségi biztos zongorajátéka nyitotta meg. Előadta Griegnek Solvejg dalát, majd Chopinnak remek szép 11-ik számú Valcerét. Ezt I l l y é s G i z e l l a polg. isk. igazgatónő felolvasása követte, ki Lagerlöf Zelmának „Az öreg Agneta” c. vallásos elbeszélését olvasa

föl. Majd Czvajna Juliska énekelte Noszkó Béla plébános zongorakiséréte mellett. Ezután a cs. és kir. 63-ik ezred zenekara conservatoriumtól vezett 3 tagjának s a karmesternek vonos négyese következett. Beethoven 18. számú remek szép Allegroját összes részleteivel adták elő. Sandner Károlyné szavalta Heinének „Balthasar” és die Wallfarth-nach Kewlar című költeményét az estélyszellemének megfelelőleg. Végül ismét Steindorfer V. határrendőrségi felügyelő zongorázott, előadva Godard: 2-me Mazurka, és Lisztnak „Fonó dalát” a Bolygó Hollandiából. Az estély sikeres rendezéséért dicséret illeti a Nőegylet választmányi tagjait. Kívánjuk is, hogy az ezután estélyek is hasonlóan sikerüljenek és köszönjék a szegény gyermekek nevében az érettek fáradozó nemes lelkeinek.

— **A gyulaféhevári róm. kath. főgimnázium** tanárkara és ifjúsága 1909. márc. 15-én e. hó 10 órakor az intézet dísztermében iskolai ünnepséget rendez, a következő műsorral. 1. Egressy B.: Szózat, éneklé a főgimn. vegyeskara. 2. Szepessy L.: Március 15-én, szavalja Sorbán József VII. o. t. növ. pap. 3. Allaga G.: Szabadság dalok, éneklé a főgimn. vegyeskara. 4. Ünnepi beszéd, tartja Rejód Tibor VIII. o. t. önképzőköri elnök. 5. Káldy—Erödi: Népdal-egyveleg, előadja a főgimn. zenekara. 6. Ábrányi Emil: Mi a haza? szavalja Grohs Károly VII. o. t. 7. Erkel F.: Hunyadi-induló, éneklé a főgimn. vegyeskara.

— **Uj sport Gyulaféheváron.** A tavaszi hűvadás és esőzés következtében a város több utcájában és a vasutához vezető — Szechenyit uton több igen szép nagy tő képződött. A kik a csolnakázáshoz értenek, örömmel üdvözölhetik az új sportlepeket, de annál jobban beszszankodnak azok, kiknek az élet nem sport, hanem munka. Ezek bizony nagy kerülő utakon juthatnak ki és be lakásaikhoz, vagy pedig térdig evezhetnek a langyosnak épen nem mondható hőlében. Ez így van minden évben, s még sines senki, aki e türelmes városi népet megszánna s rajta segítene. Szándékosan használtuk a száználmas kifejezést, mert úgy látjuk hatósági intézkedés erre nincs, tehát az emberbaráti szájalomra kell apellálnunk. Egész télen jayveszkeltünk a járdák piszkossága miatt, melyeket nem tisztogattak sem a háziurak, sem a bérlők, sem a város, a melyeken nyakra-főre bukda-csoltak el a járókelők. Most meg a Jézertő, Gyilkostó, Medvető rémit minden felől, mikor pedig ezek kiszáradnak, akkor a finom iszap-por felfog szállani a kocsikerekek után, hogy mint éltető elem visszazálljon a városi lakosok tüdőjére. Nem akarjuk kétségbevonni, hogy megvan a jóakarát azokban, a kiknek kötelessége a bajokon segíteni, de az eredményt nem látjuk, pedig ez volna a legelőtőbb kérdés.

— **A gyulaféhevári Katolikus Kör** folyó hó 14-én délután 5 órakor saját helyiségében fogja megtartani évi rendes közgyűlését, az alábbi tárgysorozattal: 1. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 2. Ügyleti jelentés. 3. Költségvetés előterjesztése. 4. A múlt évi számadások megvizsgálása és előterjesztése. 5. A megvizsgált számadásokra való intézkedés. 6. Az alapszabályok 14. §-a értelmében 8 igazgatóválasztmányi rendes tag kisorsolása és az új választás megejtése. Ezzel kapcsolatosan egy elhalt és egy eltávozott igazg. választmányi tag helyett, újak választása. 7. Az üresen lévő tisztviselő betöltése: 2 igazgató, 1 háznagy. 8. Esetleges indítványok tárgyalása, ha azok legalább 3 nappal a közgyűlés megtartása előtt, az igazgató választmányhoz beüldetnek.

— **Husfogyasztási szövetségi közgyűlés.** A „Gyulafehérvári Husfogyasztási szövetségi közgyűlést” az 1908-ik évről 1909. márc. 14-én, vagy ha elég tag nem jelentkezik, akkor 1909. márc. 21-én délután 4 órakor az Európa szálló nagytelében tartja meg, melyre a tagok megjelenését kéri az igazgatóság. Tártyak: 1. Az igazgatóság évi jelentésének tárgyalása, a számadások megvizsgálása, a merleg megállapítása és a felmentvény megadása; 2. szabályszerű évről beadott indítványok tárgyalása. A merlegek a pénztáros lakásán szemlélhetők meg. Az igazgatóság.

— **Purim-bál.** A Budapesti Hirlapban olvassuk az alábbi korszerű megjegyzést: Budapest forgalmasabb utcáin néhány nap óta esetleg kocsikat látunk döcögni, fehér vászon oldalukról öles betűk hirdetik, hogy a Vigadóban vasárnap este Purim bál lesz. Igazán nem kívánjuk zavarni e kétségtelenül előkelő vagy mint nálunk mondják: elite-bál közönségének szórakozását. A purim szép ünnepét ülő hölgyek és urak mulassanak jól. De az izlésünk kissé kénytelenül erzi magát, ha látja ezt a felesleges terpeszkedést. Budapest hirdető-oszlopairól ilyen címek ordítanak a bekés járókelőre: Egy nagy petite. A jámbor halandó, a ki egyelőre még nem érti a zsargont (mert ha így haladunk, kénytelen-kelletlen megtanulja), tűnődve fogja kérdezni: milyen nyelven beszélnek hát hazánk szépséges fővárosában? De itt még a dolognak nincs vége. Ez a rút és bántó izletelenség alulról fölfelé nő, mint a fa. Az okos embernek ma Budapesten körül kell tekintenie s ha van látó szeme, akkor vegye észre, hogy ebben a vidám, mulató, könnyen élő városban bőjt idején is — Purimbál van. — Ezt a felesleges terpeszkedést láttuk Gyulafehérvárt is, hol a bőjt időszakban, hosszú időn át lengették a purim-bál zászolai, ami ellen senkinek sem lehet ugyan kifogásolni valója, de az már igazán felesleges terpeszkedés, hogy a nagybőjtben rendezett bál védői és rendezői közé katolikus embereket is beválasztottak. Ugy a katolikus híthűségnek, mint a bárendezők üzleti leleményességének csak gratulálni tudunk.

— **A tótok és a Szanin.** A turócszentmártoni Náródnie Novini tót lap ezeket írja: Oroszországban és Németországban megtöltötték a Szanin ronda regény terjesztését, melyet valamiféle Arcübasev irt. Megremültünk az orosz irodalom hanyatlásán, melyben egy közönséges pornográf annyi lármát okozhat. A csehek, igaz, rögtön lefordították és egész vasuti kocsira valót szállítottak a könyvkereskedés piacára. Most már nem esődalkozunk: Arcübasev zsidó és a földteke minden zsidója csinálja neki a reklámot. Intünk minden tisztességes és okos embert, ne engedjék magukat becsapni a könyvkereskedők utálatos penzhajhászása által és „cseh könyv” címe alatt ne vegyék meg az undor és romlottság e terjesztését. Az orosz kritika már kezdetben nem mellelta e munkát az irodalmi mű címére.

— **A szegény oláh asszony és a képviselő.** A kolozsvári Ungaria „Vlákék humanizmus” cím alatt a következő jellemző esetet írja: E lap olvasói bizonyára emlékezni fognak Coroiu Virgilre, akit több rendbeli lázító cikke miatt a bíróságok három évi államfogházra ítélték. Lascu dr. és Maerea után Coroiu Virgil is Romániába szökött. Coroiu azonban feleséggel

és hét éves kis fiát hagyta hátra Budapesten minden segély nélkül még a mult év szeptember havában. A szegény asszony csak várt és segítség nem jött. Nem volt képes már lakását fizetni, nem volt egy betevő falatja sem. Kétségbeesett helyzetében a nemzetiségi párt korifeusaihoz fordult, a kiknek sorra elpanaszolta keserves sorsát. Ezek eleinte ígéretekkel biztatták, majd elutasították. Midőn legutoljára Vlák Aurél dr. képviselőnek Királyi Pál utcai lakásán járt, hogy legalább kenyérré valóval segítse, ez az úr a leggorómbább kifejezésekkel illette és lakásából kiutasította. A szegény asszony, kimerülve a lelki gyötrelmekről és a sok nélkülözéstől, alétan esett össze az utcán, a hónné a mentők szedték föl. Ime, így csinálnak Maniuek és Vlákék nemzetiségi politikát. Talán mondanunk sem kell, hogy ez a Coroiu: a „Lupta” szerkesztője volt.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* **Hock János levele gróf Kreith Bélához, az 1848—49-i és Kossuth Múzeum alapítójához.**

Kedves Barátom!

Az ifjúság lelket önzetlen és önfeloldozó hazaszeretetre a hősök és vértanúk életpéldáit gyűjtják. Nem szavak, tettek kellene a tömegnek. Vezérek, akik előljárnak a kötelességteljesítés útján és véres lábbal taposnak járattalan utakon ösvényt a tetteiken lelkesülő ifjúságnak.

Van-e nemzet a világon, amelynek olyan drágakövei ragyognának elő dicsőségének koronájából, mint aminőket a mi történelmünk nemzetünk homlokára tett? Históriaink minden lapja szabadsághősöknek és vértanúknak martirologiumja, akik szerzetüket és hűségüket hazájuk iránt vérükkel pecsételték meg. A halálmegvetésnél még az önfeloldozás sem terjedhet túl, mert senkinek szerethet jobban az ő életének áránál!

A Te tiszta ideális lelked átérezte ezt az igazságot, azért szentelted életedet vértanúink és szabadsághőseink kultuszának. Mint ahogy az öskeresztyének összeszedték a martirok erekljeit és felitatták a vérpadokról még az utolsó csepp vért is, hogy kárba ne vesszen az önkényes halállal megszentelt relikvia, — úgy gyűjtötted Te is össze a magyar szabadságharcok dicső emlékeit. Tanulságos gyűjteményre rendezted mindezt és minden egyes darabját még tisztábbra mostad a Te könnyeiddel! Drágább kincseket semkém hagyhat ezeknél nemzetére.

Élethivatásodnak eme fönséges célját kívánom szolgálni most is, midőn az én Rákóczi-kötetem újabb kiadására buzdítottál. Hazaszereteted fanatizmusa hőseink jellemében és életpéldájában feleslámlani látja azt a szent tüzet, amellyel lángra gyújthatni véled ifjúságunk fogékony lelkét. Az én álmom is ez volt! Tüzet akartam hozni az események oltáráról, hogy lángra lobbantsam vele a kihűlt sziveket.

Jószándékodat Te méltányoltad a leglelkesebben és munkatársommal lettel eszméim terjesztésében. Széthinteni akarod a magot, amely lelkem mélyében csirázott ki, hogy megteremkenyithesd vele nemzetünknek hazaszereteté. Adjon Isten erőt és sikert becsületes munkához, amelyhez szívesen nyújtottam segédkezet.

Szerető barátod

Hock János.

Felhívjuk a kaszinók, egyletek, asztaltársaságok vezetőit, hogy körükben gyűjtéseket eszközölve és kiadványait megszerelve, jöjjenek segítségére a Múzeum alapítójának, ki a szétzört drága erekljét egy szép és alkalmas helyiségbe óhajta egyesíteni és az enyészettől megóvni. Mindenről bővebb felvilágosítást nyújt a Kossuth Múzeum alapítója gróf Kreith Béla, Budapest, VIII., Népszínház utca 23 szám.

* **Felhők. Irta Barabás Abel.** A Petőfi-Könyvtár IV. füzeté gyanánt Barabás Ábelnek, Petőfi ismert, tudós életírójának nagyszabású tanulmányát adja, mely felhők címet viseli.

* **Gyulai Pál — Petőfiről.** Az Endrődi Sándor és dr. Ferenczy Zoltán szerkesztésében megjelenő Petőfi-Könyvtár V. füzeté gyanánt kiadta Gyulai Pálnak, a nagynevű essay-írónak mesteri értekezését: Petőfi Sándor és lyrái költészetünk. A Petőfi-Könyvtárt Kunossy, Szilágyi és Társa adták ki Budapest, IV. Semmelweis utca 14. szám s a könyvből befolyó jövedelem egy hányadát a Petőfi-ház kapja. Egy-egy füzet ára 1 korona 20 fillér.

* **A kinszenvedés eszközei és erekljei** címmel 7 nagybőjtű elmelkedést és egy felolvasást tartalmazó füzetet adott ki Wucsics Gyula nagyváradi esperes plébános egyik legkitünőbb vidéki kath. organumunknak, a „Tiszántul”-nak nagy tudású s buzgalom főszerkesztője. A füzet különnyomatot képez a „Borromeus” XXIII. évfolyamából. Most a nagybőjt kezdettől melegen ajánljuk e kitünő tollal megkötött és a kinszenvedés eszközeiről szóló elmelkedéseket úgy a papság, mint a világi katolikusok figyelmébe. Megrendelhető akár a Stefaneumnál, akár a szerzőnél. Ára 1 korona.

CSARNOK.

Oláhláposbányai róm. kath. egyházközség története.

(Folytatás.)

7. **Miki Antal** halálos ágyán szóbelileg meghagyja Müller Mihály sógorának, hogy hátrahagyott vagyonából 100, azaz száz forint adjon át Sneff József lelkésznek, hogy ezen összegért kettő gyász szentmise Liberával mondassék a mindenkori lelkészek által, egyet március 17-én, a másikat március 22-én. Megerősítést nyert 3188—1890. sz. alatt.

8. **Öz. Tyifor Andrásné** s z. ü. l. **Svédák Éva**, Opra Lajos lelkész előtt letett 100 koronát, hogy kettő szentmise mondassék, még pedig április 23-án énekes gyász szent mise elhalt férjéért; december 24-én egy csendes szentmise alapító boldog kimulásaért, ha ő is meghal, úgy a csendes szentmise maradjon el s április 23-án tartandó szentmise mindkettőjökért együtt mondassék cum Libera.

Az alapító óhaja szerint lett az alapítvány megerősítve 2132—1900. sz. alatt.

9. **Kriszta Ferenc**, Lajos nevű fiáért 50 korona alapítványt tesz Opra Lajos lelkésze idejében, hogy minden év január 24-én, mint fia halála anniversariuma 30-ik napján csendes szentmise mondassék. Felsőbb megerősítést 2329—1900. sz. alatt nyert.

10. **Majker József**, oláhláposbányai rk. egyházközség egykori buzgó gondnoka, nevelt leányáért, Moldován Blankáért és Moldován

ELSŐ SZENT ÁLDÓZÁSI EMLÉKKÉPEK, valamint mindennemű szent képecskék

legnagyobb választékban, különféle alakban és a legszebb kivitelben, magyar, német vagy tót szöveggel a legjutányosabb árban kaphatók Buzárovi Gúsztván könyvkereskedésében Esztergomban. Mutatvány-képek és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Gergelyért, ki végzetes halállal mult ki (az úton szekéren elégett), 100 frtot tesz le alapul — sede vacante — hogy ezen összeg fejében április 8-án az elsőért, július 23-án a másodikért énekes gyász szentmise mondassék cum Libera. Ezen alapítványt erd. püspök úr Öxcellen-cijája 2023—1893. sz. alatt elfogadja.

11. Ő z v. K r i s z t Gy ö r g y né kapnikbányai lakos, leányaért Veronkárnt 25 frtnyi tőkét tesz le, hogy nevezettért, kettő csendes szt. mise vegeztessek.

Ezen alapítvány 4202—1897. sz. alatt azon változtatással erősítették meg, hogy az óhajtott kettő olvasott mise helyett évenként csak egy — október 17-én — mondassék, amibe az alapítványt tevő is beleegyezett.

12. K e n d e D a n ó jó atyja iránti hála-ból és azon édes reménynek is, hogy szeret-teinket egy jobb hazában viszontlátandjuk, ki-fejezést adandó 40 frtot tesz le, hogy édes atyjáért (János) október 13-án „Requiemmel összekötött énekes gyász szent misét végezzen a lelkes.”

Eifogatadtott 1993—1889. sz. alatt.

13. D e b r e c e n y J ó z s e f-féle a la-pítvány 400 koronáról szól, mely összeg kamataiért végzendő :

- a) Az alapító atyjáért, Ignácért máj. 16.án ;
- b) anyjáért, Nemerőczky Máriaért július 7-én egy-egy énekes gyász szent mise Liberával ;
- c) elhalt feleségeért Likker Etelkáért ápril 3-án énekes gyász szentmise Liberával, végül d) míg az alapító él, boldog kimúlásaért énekes szent mise s ha meghal Requiem cum Libera. Megjegyzés nélkül 3093—1901. sz. a. elfogatadtott.

(Folyt. köv.)

P á l y á z a t.

Csikszereda város róm. kath. egyházi tanácsa a megüresedett róm. kath. kán-tori állásra pályázatot hirdet. A kántor évi jövedelme: 1. 1000 kor. (ezer) havi utólagos részletekben a városi adópenz-tárból; 2. egyebekből 384 kor. 12 fill.; 3. természetbeni lakás gazdasági épületek, kert és egy kaszáló. Kötelessége: az összes kántori funkciók pontos végzése. Kellően felszerelt folyамodványok f. évi március 30-ig a csikszeredai róm. kath. plebániái hivatalhoz adandók be. Próba: április 4-én d. u. 3 órakor, melyre a személyes megjelenés föltétlenül meg-kívántatik. A választás április hó 13-án tartatik meg.

(Választás közbe jött akadály miatt ápr. 13-ról bizonytalan időre elnapoltatik — pályázók a választás napjáról értesítetni fognak.)

Csikszereda, 1909. márc. 9.

Szigethy Gyula,
lelkész.

SIMON LÁSZLÓ

orgona és harmonium készítő
KOLOZSVÁRT, JÓKAI-UTCA 5. SZ.

Elvállalok bármily kivitelű új orgona készitést, átalakitást, kibővitést és hangolást, valamint iskolai harmonium készitést.

Továbbá oltár és szőcsék föle koronákat jótállás mellett szilárd anyagból és a kitűzött időre pontosan elkészítve.

Szíves pártfogását kéri

mely tisztelettel

Simon László
orgona készítő.

FLEISCHER JÁNOS

(Keresztény katolikus cég)
egyházi ruha és reverenda-szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott **re-
verendák és címádák, papi civil öltönyök** előállítására.

Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindennemű egy-
házi ruhák:** casulák, pluvialek, velumok, bal-dachnumok, minisztráns ruhák, zászlok, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre, sem Bősbe menni. Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi céggel úgy **szabászat, mint ár és minőség** tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól közszólltetnek.

! Költségvetés, árjegyzék ingyen. !
— Személyesen is megjelenek — !

Alapított 1840-ben.
1890-ben állami ezüst-
éremmel kitüntetve. : :

Hönig Frigyes

cs. és kir. szabadalmazott
haranggyár, ARAD,
Rákóczy-utca 11—28.

Ajánlja a hangoknak elő-
revaló meghatározására val

**saját találmányú cs. és kir. sza-
badalmazott harangjait,** melyekkel igen tetemes súly és ármegtakarítás érteik el, p. u. egy ilyen szabadalmazott 260 kg. súlyu harang hangja egy más régiebb szerkezeti 460 kg. harang hangjával egyenlő.

**A legújabb ingó rendszerű for-
gatható vasharang felszerelést,** melyek, a tornyot nem rázkódtatják, járásuk oly köny-nyed, hogy egy gyermek is több harangot huzhat egyszerre.

Régi harangoknak ilyen forgatható könnyen huz-
ható vasszerelésre való átalakítását, — repedt haran-
goknak újrafaló öntését vagy csekély felülüzítés
mellett való becserezését.

Tüzmentes és szilárd vasharang-állványokat.

Több évi szavatolás. Kedvöz fizetési feltételek.

Képes árlapot és költségvetést díjmentesen küld.

Kitüntetve az 1907. évi Pécsi országos kiállítás alkalmával
: : az Országos Iparegyesületi nagy ezüstéremmel. : :
Alapított: 1873. Telefonszám: 424.

KRISZTIAN JÓZSEF és FIA

mézeskalácsos és viaszgyertyaöntő, méz-, viasz-
és fákla raktára a pécsi Székesegyház viasz-
gyertya szállítói, PÉCSETT.

Főüzlet: JÓKAI-TÉR 9. SZ.
Fióküzlet: SZIGETIORSZÁG-ÚT 3. SZ.

Ajánlják a főtisztelendő papságnak
füstmentes, szagmentes és nem cse-
pegő **valódi méhviaszgyertyáit.**

Alkalmos olvasmányok a nagybőjtre!

Dr. Prohászka Ottokár
székesfehérvári püspök úrnak legutóbb megje-
lent nagyszabású műve:

Elmélkedések az evangéliumról.

E kiváló mű finom bibliapapírra van nyomva s
kis 8-adrét alakban 736 oldalra terjed.
Ára vászonkötésben 8 kor., bőrkötésben 10 kor.
Kapható Buzárovits Gusztáv könyvkiadóhiva-
talában Esztergomban.

Ugyanott kapható az illusztris szerzőnek ed-
dig megjelent többi nagybecsű műve is, úgymint:
**Isten és a Világ. Különös tekintettel a
természettudományra.** Második kiadás. Nagy
8 adrét, 250 oldal. Ára füzve 2 kor. 40 fill., kötve
3 kor. 40 fill.

A keresztény bűnbánat és bűnbocsánat.
A budapesti m. kir. tudományegyetem hittani
kara által a Horváth-féle jutalommal kitüntet-
tett pályamunka. Második kiadás. Nagy 8-adrét,
225 oldal. Ára füzve 4 kor., kötve 5 kor.

**Föld és Ég. Kutatások a geologia és
theologia érintkező pontjai körül.** Harmadik
kiadás. Nagy 8 adrét, 462 oldal. Ára füzve 6
kor., kötve 7 kor. 50 fillér.

Dominus Jesus. Nyolc konferencia, mely-
et a budapesti egyetemi templomban tartott
dr. Prohászka Ottokár. Második kiadás. 8-ad-
rét, 118. oldal. Ára füzve 1 kor. 20 fill., kötve
1 kor. 80 fillér.

A diadalmos világnézet. Második kiadás.
Nagy 8 adrét, XII. és 292 oldal. Ára füzve
4 kor., kötve 5 kor. 20 fill.

Mutatvány küldeményeket választás végett,
valamint minta képeket kívánatra szívesen küld

Buzárovits Gusztáv

könyvkiadóhivatala, könyv- és műkereskedése
Esztergomban.

LEGNAGYOBBSZŐLŐLTVÁNYISKOLA AZ ÁLLAMI FELÜGYELET MELETT LÉTESÜLT

MILLENNIUM

TELEP NAGYŐSZ TORONTÁL M.

TERJEDELME 500 KAT.HOLD
KÉSZLET SOK MILLIÓ
ÁRJEGYZÉK INGYEN

MILLENNIUMTELEPEN-VETTEM

NEH A
MILLENNIUMTELEPEN-VETTEM

Papp György könyvnyomdája Gyulafehérvár

Legujabb könyvnyomda Alsofehérvármegyében.

Szállítója és nyomtatója:

a Nagyméltóságu és főtisztelendő erdélyi püspöki hivatalnak, a gyulafehérvári ev. ref. esperesi hivatalnak, az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulatnak, a Gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumnak, a Gyulafehérvári kir. törvénytársaságnak és kir. ügyészségnek, Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsának, a Gyulafehérvári takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári népbank részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári „Julia“ takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári püspöki elemi és polgári leányiskolának, a Gyulafehérvári állami elemi és Gyulafehérvári iparos és kereskedő tanoncziskolának, a Gyulafehérvári kir. közjegyzői hivatalnak, az összes ügyvédi irodáknak, a gyulafehérvári és vidéki nagyobb kereskedő cégeknek, a Gyulafehérvári „Johanna“ gőzmalomnak, a Zalatnai állami kőfaragó és kőcsiszoló ipari szakiskolának, a Zalatnai takarékpénztár részvénytársaságnak stb. és az erdélyrészi róm. kath. lelkési hivatalok egy nagyobb részének.

♣♣♣♣♣♣ **Állandó kiadványai:** ♣♣♣♣♣♣

KÖZMŰVELŐDÉS

Politikai, társadalmi, rk. vallásirodalmi és szép-
* * * * * irodalmi heti közlöny. * * * * *

Az erd. róm. kath. Irodalmi Társulat
tulajdonában.

XXX-ik évfolyam.

Gyulafehérvári Hirlap

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági
* * * * * hetilap. * * * * *

Saját tulajdonában.

XXVI. évfolyam.

Erdélyi Oltáregyes. Lap

Az oltáregyesületek hivatalos közlönye. V. évfolyam.

Megjelenik füzeti alakban havonként egy-
szer két nyomtatott ív terjedelemben.

Előfizetési ára egész évre 2 korona.

E nyomdában jelentek meg továbbá és kaphatók a következő művek:

PÜSPÖKMEGYEI ZSINAT.

Irta: Forster János, szentszéki tanácsos.

Háromszáztizenkét sűrűn nyomtatott oldalon tájékoztat ezen, az olvasó külön észrevételeinek feljegyzésére szolgáló margóval ellátott vastag füzet a megyei zsinat megtartásának módjáról és szükséges előkészületeiről, az erdélyi speciális viszonyok tekintetbe vételével, a következő tartalom-jegyzék szerinti sorrendben: Előszó. — A zsinatról általában. — Megyei zsinat Erdélyben 1822-ik évben. — A kolozsvári 1848. évi zsinat. (?) — A megyei zsinat előkészítése, — összehívása, — helye és ideje, — tagjai, — hatásköre, — tisztviselői. — A zsinati ügymenet leírása. — A zsinat tárgyalási anyagáról. — A hitgizságok hirdetése. — A prédikálás, hitoktatás. — A szentségek. — A keresztség. — A bérmálás. — Az Eucharistia. — A bűnbánat. — Az utolsó kenet. — Az egyházi rend. — A házasság. — A papság tökéletes élete. — A testületi tisztesség. — A pap háztája. — Testületi szellem. — A zsinat egyéb teendői. — A szerzetesek ügye. — A hívő nép erkölcsi nevelése. — A hivatalos ügykezelés. — Az egyházi bíráskodás. — Zárószó.

A füzet ára 2 korona. Bérmentes küldéssel 2 kor. 20 fillér.

Intenciók könyv.

(Liber intentionum.)

A szentmisék naponkénti folytatólagos végzésének kimutatására szolgáló rovatos könyv akár egyes áldozatoknak, **ad personam**, akár nagyobb egyházak vagy szerzetestestületek sekrestyeigazgatói számára.

Ára 1 kor. 60 fillér, portómentes küldéssel 2 korona. -

Az élet értéke és jelentősége.

Bilczewski József lembergi püspök körlevele a középiskolai tanulókhöz. Ford. Szporni János, főgimn. tanár.
Ára 20 fillér.

A gyermekek házi neveléséről.

Irta: Bálinth György.

Ára 10 fillér.

Papi nyugdíj könyvecske. Ára 20 fillér.

Lelkési hivatali nyomtatványok, püspöki, esperesi, lelkési címmel nyomtatott levélpapírok, levélborítékok stb. stb. nagyraktára.